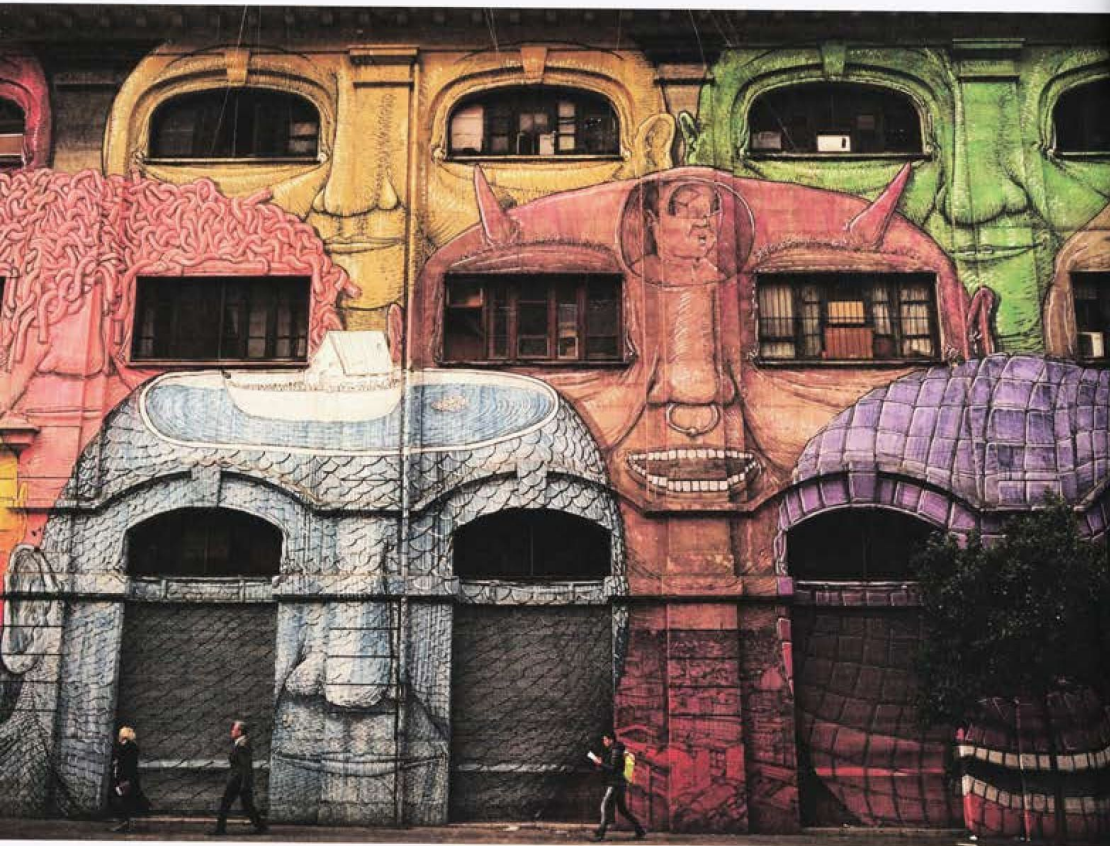


Det sextinske kapell, Trevifontenen og Pantheons nye utfordrer

TEKST OG FOTO ANINE KNUDSEN



ROMA (KUNST): Våger man å legge de staselige fontenene, storslagne maleriene og synkrone turistflokkene bak seg for en dag eller to, kan man oppleve en helt annen side av Roma – den moderne gatekunsten. Utforsk kanten av loven, vær vitne til kunstens forbedring av lokalsamfunnet – eller bare sett føttene innenfor et galleri. Romas voksende gatekunstscene har noe for enhver grad av eventyrlyst.

Byen der all kunst er velkommen. – Som de fleste europeiske hovedstedene møtte Roma på 80-tallet gatekunst gjennom den ulovlige formen av kunsten: graffiti, sier Stefano S. Antonelli, grunnlegger av og ledende kurator hos kunstorganisasjonen 999 Contemporary i Roma.

– Graffiti er den moderne kunsts *bad boy*, og *bad boys* har tradisjonelt et dårlig rykte. Men mens andre byer som Paris og New York motsatte seg gatekunstnere med en brutal undertrykkelse, ble rebelene tatt imot med en mer tolerant holdning i Roma. Paris fjernet graffiti, mens Roma tok vare på de mest verdifulle kunstverkene, og resultatet er en by med en rik moderne kunstarv. Det er Roma, byen som er forelsket i kunst i alle former.

Det er kanskje lett å anta at denne rebelske, fargerike kunstformen er uønsket i den historiske byens gater, blant flere hundre år gamle malerier og skulp-

turer. Antonelli har en annen erfaring.

– Selv ble jeg overrasket over hvor godt mottatt en 30 meter høy ulv på veggen i det historiske distriktet Testaccio ble for noen år siden. Vi kunne nesten ikke tro at vi jobbet i et så stort format i byen til Michelangelo og Bernini.

Gatekunst styrker samfunnet. Romas gatekunstmiljø skiller seg videre ut ved at kunsten brukes til å forbedre forholdene i belastede deler av byen, med ønske om å skape et gjensidig fordelaktig forhold mellom kunsten og lokalsamfunnet. Med denne visjonen skapte 999 Contemporary prosjektet *Big City Life*, der målet var å bruke gatekunst til å reformere nabolaget Tor Marancia. Det har gått over all forventning.

– Prosjektet transformerte et anonymt samfunn av sosialboliger med over 500 familier til verdens første borettslagsmuseum. Omsetningen, som går tilbake til beboerne, er stigende, sier Antonelli.

– Elleve sosialboligblokker med 22 storslåtte veggmalier av verdenskjente gatekunstnere, et komplett besøks- og utdanningsprogram drevet av beboerne selv. Prosjektet har vært en stor suksess, nærmere et mirakel, og det tiltrekker seg turister, skoler, myndigheter og kulturelle personligheter fra hele verden. Jeg får stadig høre av Romas offisielle guider at turister i økende grad spør om å få se «Colosseum, Vatikanet og Tor Marancia». ➔

1 DEN TIDLIGERE Luftforsvarsbygningen, som nå er bebodd av husokkupanter, er dekket av enorme veggmalier av den anerkjente italieneren Blu.

2 EX MIRA LANZA MUSEUM. Bricksent Brexit.



Friluftsgalleri. Den økende interessen har fått ballen til å rulle, og det finnes nå en rekke verktøy for turister som ønsker å oppleve Romas yrende gatekunstliv. Kunstplattformen Artribune har utviklet applikasjonen *StreetArt ROMA* for mobiltelefoner, designet for å vise vei gjennom Romas mylder av gatekunst. Appen inneholder bilder av og informasjon om over 100 av byens gatekunstverk. Romas offisielle turistkontor har laget et gatekunstkart som tar for seg store deler av Roma, fra byens sentrum til de mer perifere bydeler. Kartets motto «Change your perspective. The street is your new museum.» skal inspirere til å besøke Roma med en ny synsvinkel. Med gatene som galleri er kunsten tilgjengelig for alle. Det finnes ingen køer, det er åpent døgnet rundt og inngangen er gratis.

I distriktet Quadraro Vecchio, en halvtimes buss-tur fra sentrum, har MUro – Museum for urban kunst i Roma – transformert området til et stort friluftsgalleri for gatekunst. Prosjektet er en fusjon av kunst og samfunn, der en rekke internasjonale gatekunstnere har samarbeidet med beboerne i nabolaget for å fornye området gjennom gatekunst. Veggmaleriene er inspirert av nabolagets ånd, og harmonerer med

innbyggernes historier og ideer. MUro tilbyr kart og forslag til ruter gjennom gatene, i tillegg til å arrangere guidede turer til fots eller på sykkel.

Organisert opprør. Også en rekke gallerier og organisasjoner i Roma tar sprayboksene inn i varmen, og en egen festival dedikert til gatekunst har vært arrangert årlig siden 2010. Gatekunstnere fra hele verden har bidratt, og de tre siste årene har Norge blitt representert av henholdsvis DOT DOT i 2014, Martin Watson i 2015 og den anerkjente og mye omtalte Bergen-baserte AFK – *Away From Keyboard* – i fjor. Den anonymiserte gatekunstneren bidro med et verk som tok for seg flyktningkrisen i Europa.

Så kan man jo diskutere om denne organiseringen blir som å putte et villdyr i bur.

– Gatekunst i en mer organisert form kan fungere, men det kommer helt an på arrangøren, sier AFK.

– Fordi selve essensen til gatekunsten er at den ikke svarer til noen, kan den stille spørsmål som ellers ville blitt ignorert av samfunnet. For meg er det viktig å ikke bli kneblet og sensurert. Når gatekunstnere lar seg lokke av penger eller andre offentlige interesser, kan budskapet bli utvannet og sakte inte-

1 og 3 Galleriet Museo dell'Altro e dell'Altrove (Museum for de andre og de andre steder) – kombinerer kultur, gatekunst og sosiale spørsmål. Galleriet som er drevet av frivillige, befinner seg i en forlatt såpefabrikk, og deler av bygget er bebodd av husokkupanter i alle aldre.

2 NORSKE AFG sprayer en vegg i Romas gater.

1



3

greres i systemet det opprinnelig er kritisk til. Festivaler som fremmer kompromissløse kunstnere og tillater full kunstnerisk frihet, kan tilby et alternativt syn på verden, til et helt nytt publikum, sier AFK. Som en sann gatekunstner benyttet han en av nettene i Roma til å bidra til den lovlose gatekunstscenen med stykket *Dreams of Greener Pastures*, i samarbeid med TEG, en gatekunstkollega fra Bergen.

– **Fuck the museum. This is my museum.** Dette var Seth, den legendariske gatekunstneren fra Paris' harde graffiti-miljø, sine ord da han betraktet ruinene til den tidligere såpefabrikken Mira Lanza. Prosjektet han var involvert i, skulle opprinnelig ta plass i en annen del av fabrikkens – den vakre, oppussede bygningen som blir brukt av Teatro di Roma. Resten av den over hundre år gamle fabrikkens har vært forlatt siden åttitallet, og et av byggene ble i 2014 satt fyr på av utkastede husokkupanter. Resultatet er et skjell



2

Fuck the museum. This is my museum.

SETH (GATEKUNSTNER)

ITALIENSKE Never 2501s verk, som fokuserer på kryssningen av ny og gammel arkitektur i Romas gater.



av murvegger med forbrente takbjelker mot den åpne himmelen, med rom oversvømt av søppel og møkk. Den perfekte lokasjon for Seths gatekunstutstilling *Range ta chambre - Rydd rommet ditt*. Ruinene ble gitt navnet Ex Mira Lanza Museum med adresse «Via Amedeo Avogadro, first hole in the net behind garbage bins». Besøk er strengt tatt ulovlig og skjer på eget ansvar, men er du heldig, møter du galleriets direktør Tito, som bor i fabrikkens tredje del sammen med andre husokkupanter.

Det er flere spennende prosjekter på gang over hele byen. I sommer og høst kunne gatekunstutstillingen *Cross the Streets sees* på MACRO, Romas museum for samtidskunst. Utstillingen fokuserte på gatekunstens historie, makt og påvirkningskraft, både globalt og innenfor Romas bygrenser. Og utstillingen *Decades* ble vist i det nye og hippe Guido Reni District.

- Det er en buzz av uttrykkslyst i Roma, og så mange bra mennesker som jobber hardt for å få ting til å skje! sier AFK, som håper han igjen får muligheten til å bidra til den yrende gatekunsten i den evige stad. ☺

MER INFORMASJON

Big City Life: www.bigcitylife.it
 Ex Mira Lanza Museum: www.999contemporary.com/exmiralanza
 MACRO: www.museomacro.org
 Guido Reni District: www.guidorenidistrict.com

KART

StreetArt ROMA app: [Google Play](https://play.google.com/store/apps/details?id=com.streetart.roma) og [App Store](https://apps.apple.com/it/app/streetart-roma/id1234567890)
 Roma street art map: www.turismoroma.it

ORGANISERTE OMVISNINGER

MURo: www.muromuseum.blogspot.com
 Weekend in Italy: www.weekendinitaly.com